

INTERVIEW HALINA REIJN EN JIP VAN DEN DOOL

Halina Reijn en Jip van den Dool, beiden getogen in Groningen, staan daar twee keer met Toneelgroep Amsterdam in de Stadsschouwburg, in *Maria Stuart*. Twee acteurs over het voorrecht te mogen spelen in een topgezelschap.

Vol respect streven naar het beste

Eric Nederkoorn

GRONINGEN Onterecht en eigenlijk absurd, vindt Halina Reijn. „Ik ben bekender dan Chris. Terwijl zij wereldtop is.”

De van oorsprong Groningse actrice (39) heeft een mateloze bewondering voor tegenspeelster Chris Nietvelt in *Maria Stuart*. Nietvelt is in die voorstelling de zestiende-eeuwse protestantse vorstin Elizabeth 1, die na een innerlijke marteling de katholieke Maria Stuart (Reijn) naar het hakblok voert. In het stuk staat haar personage lijnrecht tegenover dat van Nietvelt, in het echt is Reijn lyrisch over haar collega.

„Zij is zó goed. Chris is heel analytisch. Geef haar een tekst en ze doorgondt hem. Jaloersmakend. Ik heb vaak het gevoel dat ik maar wat doe. Dat ik er tijdens de repetities als spelend achterkom waar ik heen moet, intuïtief. Het dringt dan gestaag tot me door. Het is fijn om te spelen met zo iemand als zij. Ik leer daar altijd van. Een stuk is voor haar een missie. Technisch is ze altijd perfect, alles onder controle, strak, en daar overheen legt ze dan die laag van echtheid die ervoor zorgt dat het nooit saai wordt. Toneelspelen is net voetbal, een teamsport. Ik ben de spits die de bal in het doel wil schieten. Bij Chris weet je dat die bal altijd krijgt. En precies op maat.”

Die betrekkelijke onbekendheid – inderdaad kent alleen de toneelbezoeker Nietvelt (52) – ligt paradoxaal genoeg aan haar volledige toewijding. Reijn: „Jongere acteurs zijn van de generatie die alles moet: theater, film, een boek, televisie. Chris gaat helemaal op in theater.” Haar bewondering is niet van vandaag of gisteren, Halina Reijn wist wat voor type actrice ze wilde worden toen ze Chris Nietvelt *Lulu* zag spelen. „Toen wist ik in één klap dat het er helemaal niet om gaat dat je alleen maar bloedmooi bent. Heel leuk dat 't juist op het toneel van de Groningse schouwburg was, waar we woensdag en donderdag nu samen spelen.”

Maria Stuart gaat in eerste instantie over macht, zegt ze. „Heel actueel. En koren op mijn molen. Het stuk onderzoekt hoe vrouwen zich gedragen als ze met macht te maken krijgen. Elizabeth weigert bijvoorbeeld te trouwen omdat ze bang is dan de macht te verliezen aan haar man.”

De voorstelling is gebaseerd op de tekst van Friedrich Schiller uit 1800. Kende ze de geschiedenis? „Nee joh!”, antwoordt ze lachend. „Ik weet niks. Met mij moet je Triviant spelen, dan win je geheid. Natuurlijk lees ik eerst wel wat over zo'n gebeurtenis, maar ik klamp me vooral vast aan Isabelle Huppert, mijn grote heldin als actrice. 'Ik bereid me nooit voor', zei ze, 'ik hoor het allemaal wel op de set.' Zo is het ook. In het repetitieproces krijg je voldoende informatie en aanwijzingen. Wel geeft het een magisch gevoel dat het écht gebeurd is. Daar komt energie bij vrij. 't Is horror hoor! Ik vind het super eng

▲ Halina Reijn (midden) over Chris Nietvelt (rechts): „Zij is wereldtop.” Rechts Hans Kesting - scène uit *Maria Stuart*. Foto's Jan Versweyveld

als Maria wordt onthoofd. In dat soort scènes ga ik altijd volledig op. Vlak voor het vonnis wordt Maria de biecht afgenomen. Dat maakte me heel emotioneel. Ivo zei: 'Laat die emotie aan het publiek over.' Lastig vind ik! Zo'n verhaal sleept me mee. Vrienden kunnen ook simpel grappen met me uithalen. Bij alles wat ze vertellen, stel ik me direct iets voor. Dat gaat met me aan de haal. Dus ben ik een dankbaar slachtoffer.”

Ivo, dat is Ivo van Hove, al jaren directeur van Toneelgroep Amsterdam en inmiddels een wereldwijd geroemd regisseur. „Hij is zó groot aan het worden. Half Hollywood loopt aan hem te trekken. Ik ben er benauwd voor, want ik heb besloten

‘Met mij moet je vooral Triviant spelen, want dan win je geheid’

dat ik áltijd met Ivo wil werken. 'Maak je geen zorgen Halina, komt goed', zegt hij dan.”

Van Hove heeft ook het talent Jip van den Dool (22) naar Toneelgroep Amsterdam gehaald. Net als Halina Reijn groeide Van den Dool op in

Groningen, net als zij werd hij als jong acteur gevormd bij De Noordlingen in de stad. Van den Dool deed daarna zijn toneelopleiding in Maastricht, heeft nog zijn eigen gezelschap Firma Draak, speelt in het muziektheatergezelschap Lars Doberman en maakte dit jaar indruk bij Matzer Theaterproducties in *Gejaagd door de wind*. Den Dool is een exponent van een jonge generatie multi-getalenteerde acteurs: hij acteert niet alleen, maar speelt ook gitaar, bas, contrabas, saxofoon, toetsen en drums. „Met Lars Doberman gaan we pas in september weer wat doen. Voorlopig richt ik me helemaal op Toneelgroep Amsterdam.”

Hoe werkt dat eigenlijk als je als jonge acteur bij zo'n gerenommeerd gezelschap komt. Een mentor? Een vaste coach? „Nou nee, er is niemand aangewezen. Ik was best zenuwachtig, vooraf, nog maar net afgestudeerd immers. Maar ik ben enorm warm onthaald. Het voelt als één grote familie, al kijk ik heus nog wel tegen ze op. *Maria Stuart* kende een gek versplinterd repetitieproces. Tussendoor moest het gezelschap naar New York en vervolgens naar Taiwan. Kon ik wel mooi kijken hoe 't werkt.”

Van den Dool speelt Davison, boodschapper van Elizabeth. De brieven die hij over en weer bezorgt, worden zijn ondergang. Davison wordt op slinkse wijze tot zondebok gemaakt. „Het is geweldig om te werken met zulke goeie acteurs. Ik zag ooit Hans Kesting *Ajax* spelen, waar-

van ik diep onder de indruk was. Nu sta ik gewoon met hem op het toneel. Ik leer elke dag.”

Wat bijvoorbeeld?

„Ik ging altijd heel wild de vloer op. Met veel lichaamsbewegingen. *Maria Stuart* draait om de tekst. Elke beweging valt op. Daarmee moet je dus voorzichtig omgaan, alles staat in dienst van die tekst. Wanneer ik de mooie versregels van Schiller goed mijn mond uitkrijg, dan is dat genieten.”

Van Hove wil in het stuk laten zien hoe macht werkt, wat macht met die vrouwen doet. „Ivo is een heel duidelijke regisseur. Hij weet van tevoren precies waar hij heen wil en komt daarom altijd met heldere regieaanwijzingen. Bij Lars Doberman doen we alles zelf, ik vind het nu lekker dat ik me totaal kan focussen op mijn spel.”

Halina Reijn is blij met Van den Dool. „Wat een talent. Zo goed als hij al is. Ik zit in de coulissen te genieten van zijn spel. Jip is ook een fijne jongen om erbij te hebben. In zo'n gezelschap zit je de hele tijd op elkaars lip, in het theater, in de bus onderweg. Hij doet gewoon mee, zonder op te willen vallen.”

Maria Stuart in Groningen

Toneelgroep Amsterdam speelt *Maria Stuart* in Stadsschouwburg Groningen, 10 en 11/12, aanvang 20.15 uur, entree 24 – 7 euro. www.tga.nl www.de-oosterpoort.nl

▲ Jip van den Dool (midden) is snel gewend: „Toneelgroep Amsterdam voelt als één grote familie.”